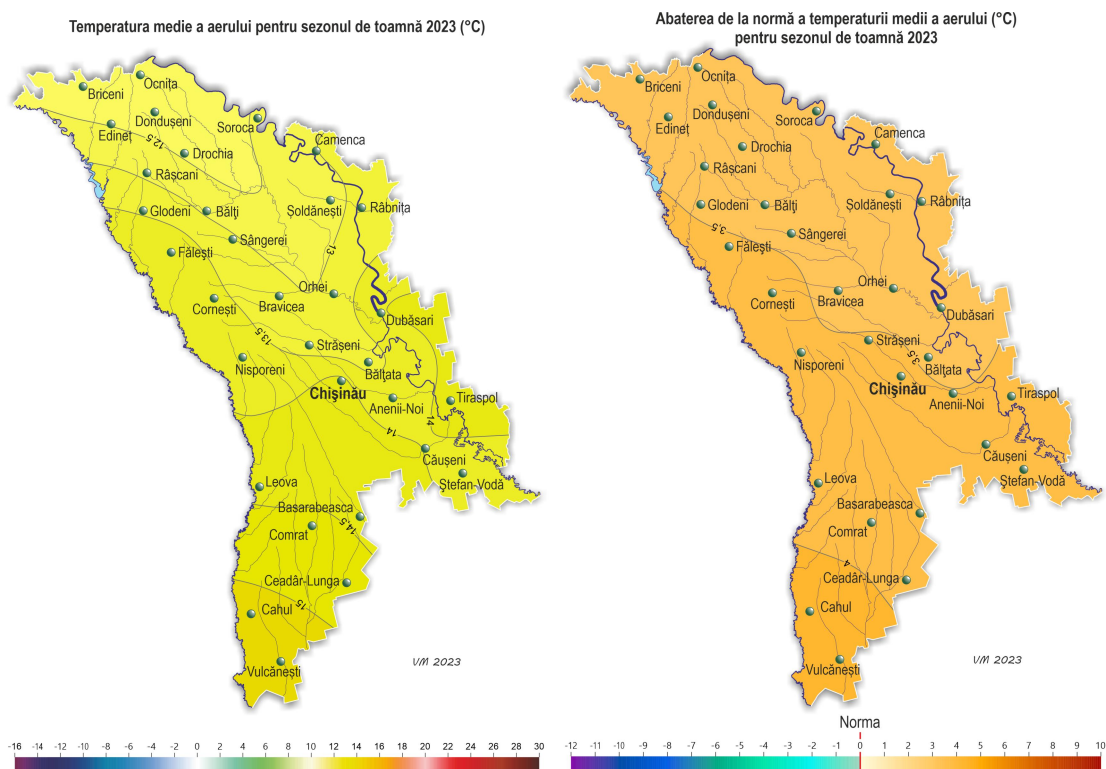

Caracterizarea condițiilor meteorologice și agrometeorologice din toamna anului 2023

Toamna a fost **anomal de caldă și cu deficit semnificativ de precipitații în perioada septembrie-octombrie**. Temperatura medie a aerului pe parcursul sezonului de toamnă (septembrie-noiembrie) a constituit în teritoriu +12,1..+15,2°C, fiind cu 3,2-4,2°C mai ridicată față de normă și se atestă **pentru prima dată** din toată perioada de observații.

Temperatura maximă a aerului pe parcursul sezonului a urcat până la +33,3°C (21-22 octombrie, SM Tiraspol, Comrat), ce în luna octombrie se atestă **pentru prima dată** din toată perioada de observații. Temperatura minimă a aerului a scăzut până la -13°C (noiembrie, SM Bălța).

Primele înghețuri la înălțimea de 2 cm de la suprafața solului cu intensitatea de -1°C s-au înregistrat izolat pe teritoriu pe 3 octombrie, dar la suprafața solului – pe 9 octombrie cu intensitatea de -1..-2°C. Primele înghețuri în aer s-au semnalat pe teritoriul țării pe 11 octombrie cu intensitatea de -1..-4°C.

Vreme anomal de caldă s-a semnalat pe cea mai mare parte a lunii septembrie. Temperatura medie lunară a aerului a fost cu 3,5-4,5°C mai ridicată față de normă și a constituit +19..+22°C, ce pe cea mai mare parte a teritoriului se atestă **pentru prima dată** din toată perioada de observații.

Temperatura medie a aerului pentru luna octombrie a constituit +12..+14°C, în raioanele de sud +15..+16°C, depășind valorile normei cu 4-5°C, ce pe o mare parte a teritoriului țării se atestă în medie o dată la 25-30 ani, iar în raioanele de sud – pentru prima dată în întreaga perioadă de observații meteorologice.

Vreme anomal de caldă s-a stabilit în decada a treia a lunii octombrie. Temperatura medie decadică a aerului a constituit +15..+19°C, depășind valorile normei cu 8-11°C, ce în această perioadă se atestă **pentru prima dată** în întreaga perioadă de observații meteorologice (fig. 1). Temperatura maximă a aerului în perioada 21-22 octombrie a urcat până la +30..+33°C, ce în luna octombrie pe cea mai mare parte a teritoriului țării se atestă **pentru prima dată** în întreaga perioadă de observații meteorologice.

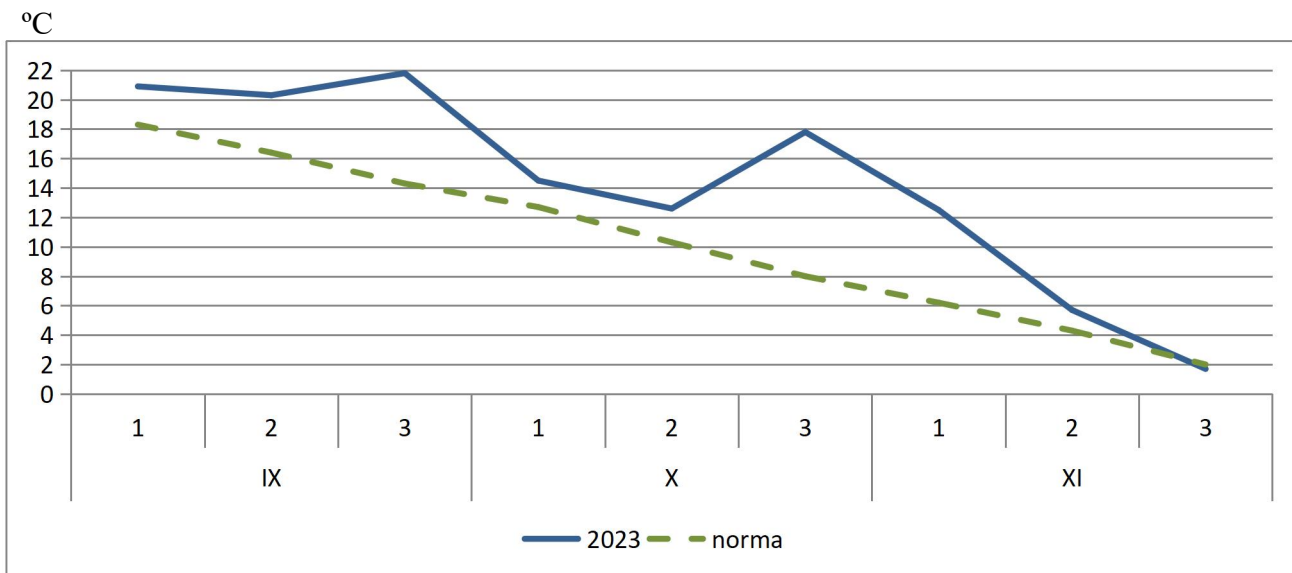
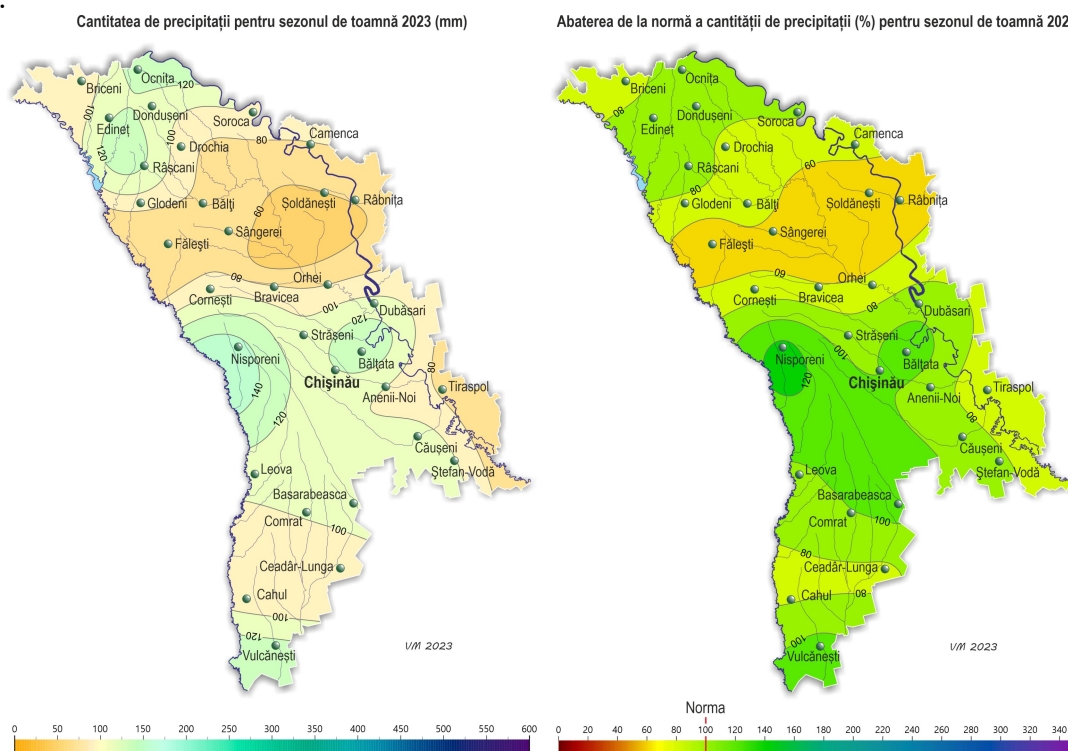

Fig. 1 Temperatura medie decadică a aerului, SM Chișinău

Cantitatea de precipitații pe parcursul sezonului pe 60% din teritoriul a constituit 95-145 mm (80-120% din normă). În restul teritoriului suma acestora nu a depășit 55-90 mm (50-70% din normă).

Potrivit regiunilor țării cantitatea de precipitații a fost repartizată astfel:

- nord – în fond 55-90 mm (50-70% din normă), izolat – 115-130 mm (80-100% din normă);
- centru – în fond 100-145 mm (85-120% din normă), pe alocuri – 60-90 mm (55-70% din normă);
- sud – 90-130 mm (80-110% din normă).

Deficit semnificativ de precipitații s-a observat în perioada septembrie-octombrie. Cantitatea precipitațiilor pentru perioada anumită pe 70% din teritoriul a constituit 10-40 mm (15-50% din normă). În unele raioane de sud (stația meteorologică Cahul, post agrometeorologic Vulcănești) cantitatea acestora nu a depășit 4-5 mm (5% din normă), ceea ce se semnalează **pentru prima dată** din toată perioada de observații (fig. 2). Doar izolat în raioanele de nord (25% din teritoriul) au căzut 50-90 mm (60-100% din normă).

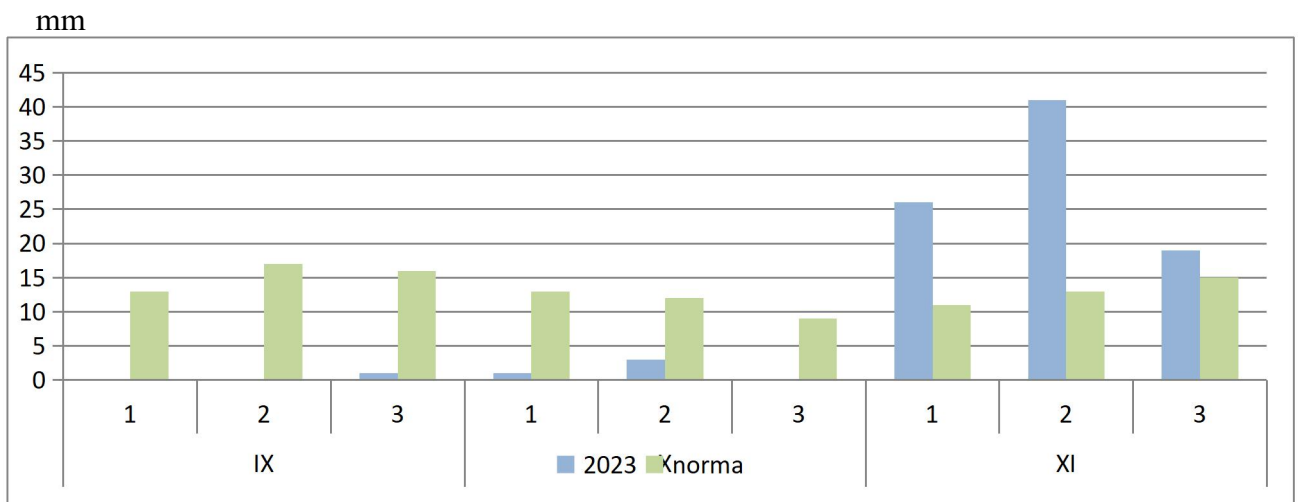

Fig. 2 Cantitatea precipitațiilor pe decade, SM Cahul

În luna noiembrie cantitatea precipitațiilor căzute în jumătatea de sud a țării a constituit 75-95 mm (200-250% din normă), iar în regiunea postului agrometeorologic Vulcănești și postului hidrologic Giurgiulești suma acestora a atins 123-139 mm (330-375% din normă). În jumătatea de nord au căzut 25-70 mm (75-180% din normă).

Pe 26 noiembrie, pe cea mai mare parte a teritoriului țării s-au înregistrat **condiții complicate ale vremii**. Au căzut precipitații sub formă de lapoviță și zăpadă, a viscolit. În nordul țării pe platformele meteorologice grosimea stratului de zăpadă a constituit 1-5 cm, în centrul și sudul țării – în fond 5-9 cm, iar înălțimea maximă s-a înregistrat la stația meteorologică Ceadâr-Lunga – **22 cm**. Intensificările vântului de până la 15-24 m/s, înregistrate pe cea mai mare parte a teritoriului țării, au provocat întroienirea drumurilor și au îngreunat traficul rutier.

Comparativ cu toamna anului 2022, temperatura medie a aerului în acest sezon a fost cu 2,0-2,5°C mai ridicată. An analog după regimul termic este 2020, după pluviometric – 2021.

Din cauza vremii secetoase și rezervelor productive scăzute în sol, care s-au menținut în mare parte a toamnei, s-au atestat condiții nefavorabile pentru pregătirea solului și semănatul culturilor de toamnă în termeni optimi. Din cauza vremii secetoase și rezervelor productive scăzute în sol, care s-au menținut în mare parte a toamnei, s-au atestat condiții nefavorabile pentru pregătirea solului și semănatul culturilor de toamnă în termeni optimi.

Condițiile meteorologice pe parcursul lunii septembrie au fost în fond favorabile pentru coacerea culturilor pomicele și strugurilor. Totodată, din cauza deficitului de precipitații și rezervelor scăzute de umezeală productivă în stratul arabil al solului s-au semnalat condiții nefavorabile pentru efectuarea semănatului culturilor de toamnă.

La situația din 28 septembrie rezervele de umezeală productivă în stratul arabil al solului pe terenurile cu arătură de toamnă au constituit: în nordul țării – în fond 1-10 mm (5-45% din normă), în unele puncte de observații – 15-20 mm (75-90% din normă), izolat acestea au fost complet epuizate; în centru – 3-10 mm (15-60% din normă); în sud – în fond 1-7 mm (5-25% din normă), izolat rezervele de umezeală productivă în sol au lipsit.

În stratul de sol cu adâncimea de 1 m rezervele de umezeală productivă au constituit: în nordul țării – în fond 25-70 mm (25-65% din normă), izolat – 80-105 mm (75-100% din normă); în centru – 5-60 mm (10-60% din normă); în sud – 15-55 mm (10-50% din normă).

La porumb, la începutul lunii septembrie s-a semnalat coacerea deplină, la mijlocul lunii a început recoltarea roadei. Pe parcursul lunii, la culturile pomicole și la vița de vie a continuat coacerea și recoltarea roadei. Condițiile meteorologice au fost în fond favorabile pentru coacerea culturilor pomicole și acumularea zahărului la struguri. În decursul lunii gospodării agricole ale țării au desfășurat lucrări de recoltare a culturilor de florea-soarelui, porumbului, sfeclei de zahăr, culturilor legumicole, pomicole și strugurilor.

La situația din 28 septembrie, rezervele de umezeală productivă în stratul de sol cu adâncimea de 1 m pe terenurile cu culturi multianuale au constituit: în nordul și centrul țării – 5-60 mm (10-70% din normă); în sud – 5-40 mm (10-70% din normă).

Regimul termic ridicat și deficitul de precipitații, semnalat în octombrie, au contribuit la scăderea semnificativă a rezervelor de umiditate productivă în stratul superior al solului în cea mai mare parte a teritoriului țării.

Ca urmare a unui asemenea regim termic și pluviometric, s-au creat condiții nefavorabile pentru pregătirea solului și însămânțarea culturilor de toamnă în termeni optimi, precum și pentru creșterea și dezvoltarea ulterioară a acestora. Condiții foarte dificile pentru dezvoltarea culturilor de toamnă au fost atestate în jumătatea de sud a țării, unde rezervele de umiditate productivă din stratul superior al solului au fost în fond epuizate. În legătură cu aceasta, semănatul culturilor de toamnă în acest an s-a efectuat cu întârziere. La sfârșitul lunii octombrie, doar pe unele semănături, preponderent în raioanele din nordul țării, la grâul de toamnă se atestau următoarele faze: germinarea semințelor și răsărirea. Dezvoltarea semănăturilor cu grâu de toamnă în acest an a avut loc cu întârziere în medie de o lună față de termenii obișnuți.

Înghețurile în aer și la suprafața solului, semnalate în prima jumătate a lunii octombrie au creat pericol de vătămare a culturilor legumicole nerecoltate. Totodată, condițiile meteorologice au fost în fond favorabile pentru finalizarea recoltării roadei culturilor agricole târzii.

La situația din 28 octombrie, rezervele de umezeală productivă în stratul arabil al solului pe terenurile cu grâu de toamnă și arătură de toamnă au constituit: în nordul țării în fond 20-30 mm (75-110% din normă), în unele puncte de observații – 5-15 mm (10-65% din normă); în centru – 5-15 mm (20-60% din normă); în sud – în fond 1-7 mm (5-20% din normă), izolat rezervele de umezeală productivă în sol au lipsit.

În stratul de sol cu grosimea de 1 m rezervele de umezeală productivă au constituit: în nordul țării – în fond 65-125 mm (75-110% din normă), izolat – 40-55 mm (30-65% din normă); în centru – 10-60 mm (10-65% din normă); în sud – 10-45 mm (10-35% din normă).

Gospodăriile agricole ale țării, în decursul lunii octombrie au efectuat recoltarea culturilor pomicole și a strugurilor. În a doua jumătate a lunii, la culturile pomicole și vița de vie s-a atestat colorarea fiziologică a frunzelor și a început căderea acestora, fiind în termeni apropiați de cei obișnuți. Condițiile pentru maturarea lemnului și a coardelor la plantațiile multianuale și podgorii au fost în fond favorabile.

La situația din 28 octombrie, rezervele de umezeală productivă în stratul de sol cu adâncimea de 1 m pe terenurile cu culturi multianuale au constituit: în nordul și centrul țării – 20-70 mm (15-65% din normă); în sud – 15-40 mm (25-40% din normă).

Condițiile meteorologice în prima jumătate a lunii noiembrie au fost în fond satisfăcătoare pentru finalizarea semănatului, precum și pentru creșterea și dezvoltarea culturilor de toamnă.

La începutul lunii noiembrie pe o mare parte a semănăturilor cu grâu de toamnă s-au semnalat fazele: germinarea semințelor și răsărirea, izolat – frunza a treia, unele gospodării agricole au continuat semănatul culturilor de toamnă. Scăderea temperaturii medii zilnice a aerului până la +3°C și mai jos, semnalată în perioada 17-19 noiembrie, a întrerupt vegetația culturilor de toamnă, fiind în termeni apropiați de cei obișnuți.

La momentul încetării vegetației se atestau fazele: răsărirea, frunza a treia, pe semănăturile mai timpurii – înfrățirea. Înălțimea plantelor, în dependență de faza de dezvoltare în care se aflau, a variat între 5-15 cm. Numărul plantelor pe 1 m² a constituit în fond 240-450.

La situația din 24 noiembrie, rezervele de umezeală productivă în stratul arabil al solului pe terenurile cu grâu de toamnă au constituit: în nordul țării – în fond 20-30 mm (70-110% din normă), izolat – 10-15 mm (30-55% din normă); în centru – 20-35 mm (85-110% din normă); în sud – în fond 25-45 mm (90-125% din normă), izolat – 15-20 mm (55-70% din normă).

Rezervele de umezeală productivă al solului cu adâncimea de 1 m pe terenurile cu grâu de toamnă au constituit: în nordul țării – în fond 60-85 mm (45-65% din normă), izolat – 105-120 mm (80-90% din normă); în centru – în fond 55-70 mm (50-60% din normă), izolat – 105-130 mm (75-110% din normă); în sud – în fond 50-75 mm (50-65% din normă), izolat – 80-100 mm (70-75% din normă).

La culturile pomicele și vița de vie, în luna noiembrie s-a finalizat căderea fiziologică a frunzelor. Condițiile pentru maturarea lemnului și coardelor la plantațiile multianuale și podgorii au fost în fond favorabile. Din cauza scăderii temperaturii medii zilnice a aerului de până la +5°C și mai jos, semnalată pe 17-18 noiembrie, s-a înregistrat încetarea vegetației culturilor pomicele și viței de vie, fiind în medie cu 1-2 săptămâni mai târziu de termenii obișnuiți.

La situația din 24 noiembrie, rezervele de umezeală productivă în stratul de sol cu adâncimea de 1 m pe terenurile cu culturi multianuale au constituit: în nordul și centrul țării – 60-135 mm (70-155% din normă); în sud – în fond 70-100 mm (75-95% din normă), izolat – 40-50 mm (45-70% din normă).